

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปณณดา อิงคุลานนท์¹ ปิยะนุช เงินคล้าย²

พศวิจน์ กนกนาก³ เดชา หันหาบุญ⁴

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับของปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม และ (2) ศึกษาปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไทย เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน และสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 600 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัย พบว่า (1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต้น มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ และปัจจัยสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ตามลำดับ (2) ปัจจัยการส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.257 มีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม ขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.135 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.392 ปัจจัยสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.452 อิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคล เท่ากับ -0.114 และมีอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.338 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงอย่างเดียว เท่ากับ -0.191 ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม

คำสำคัญ: ส่วนร่วมทางการเมือง; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ผู้สูงอายุไทย

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

ปณณดา อิงคุลานนท์, ปิยะนุช เงินคล้าย, พศวิจน์ กนกนาก และเดชา หันหาบุญ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 12(1), 171-183.

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
อีเมล: fon_punnada@hotmail.com

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ ประธานศาลอุทธรณ์

⁴ กรมราชองครักษ์

Factors Influencing the Political Participation of the Elderly in the Bangkok Metropolitan Region

Punnada Engkulanon¹ Piyanush Ngernklay²

Phasawat Kanoknak³ Decha Hanhaboon⁴

Abstract

The objectives of this research are as follows: (1) the level of the promoting factors from government's policies, personal factors, and the environmental factors; and (2) the promoting factors, personal factors, and the environmental factors influencing the political participation of the Thai elderly. In this quantitative research investigation, The techniques of multistage random sampling and purposive sampling were used to obtain 600 subjects. A questionnaire was used as a research instrument. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The techniques of exploratory factor analysis and path analysis were also employed.

Findings are as follows: (1) The political participation of the elderly under study exhibited the mean at a moderate level. The highest proportion exhibited political participation at a primary level with the mean at a moderate level. The political participation at a high level exhibited the mean at a low level. Personal factors affected political participation, the promoting factors from the government's policies and the environmental factors with the mean at a high level respectively (2) The promoting factors from the government's policies exhibited a direct effect on political participation was 0.257. The indirect effect was through personal factors and the environmental factors with the effect size of 0.135. The total effect was 0.392. The environmental effect exhibited a direct effect on political participation was 0.452. The indirect effect through personal factors was -0.114. The total effect was 0.338. Personal factors exhibited only a direct effect on political participation was -0.191. There was no indirect effect.

Keywords: Political Participation; Political Participation; Thai Elderly

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Engkulanon, P., Ngernklay, P., Kanoknak, P., & Hanhaboon, D. (2022). Factors influencing the political participation of the elderly in the Bangkok metropolitan region. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 12(1), 171-183.

¹ Doctor of Philosophy Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkapi, Bangkok 10240, Thailand
E-mail: fon_punnada@hotmail.com

² Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

³ President of the Court of Appeal

⁴ Royal Aide de Camp Department

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับถึง พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มาแล้ว 85 ปี มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 19 ฉบับ (National Reform Steering Assembly, 2017) แต่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมิได้หมายความว่าเพียงมีการประกาศไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น แก่นแท้สำคัญ คือ การเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความศรัทธาต่อคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง อาจกล่าวได้ว่า 85 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนได้รับการปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจ และศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างน้อย ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้ประชาชนขาดความตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยว่า จะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้ตนเองนั้นมีชีวิตที่ดี มีเสรีภาพอย่างเสมอภาค และมีอำนาจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองผ่านตัวแทน ในฐานะความเป็นประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยให้มากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการปกครองประเทศ เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กิจกรรมที่ประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายประการ (Secretariat of the House of Representatives, 2011) เช่น การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การออกเสียงประชามติ ฯลฯ

พ.ศ. 2547 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society) และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (complete aged society) พ.ศ. 2565 (National Statistical Office, 2014) รัฐบาลใช้

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) (Ministry of Social Development and Human Security, 2010) ไว้รองรับ มีการกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้หลายประการ แต่กลับไม่ปรากฏเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งที่ผู้สูงอายุเป็นประชาชนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและมีบทบาทมากในทางการเมืองเห็นได้จากนับตั้งแต่มีการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พ.ศ. 2557 และได้จัดตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา (Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim), B.E. 2557, 2014) สมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีอายุเฉลี่ย 70 ปี ในภาคท้องถิ่นผู้สูงอายุแสดงบทบาท รวมกลุ่มชุมนุมประท้วงหลายแห่ง กรณีนี้ได้รับความไม่เป็นธรรมในการดำเนินการของภาครัฐ

ผู้วิจัยจึงมีข้อคำถามเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยว่า (1) ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับใด (2) ผู้สูงอายุต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ (3) อะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ และ (4) นโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุมีอะไรบ้าง จากคำถามเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ด้วยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้ จะถูกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้บูรณาการให้เป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติภายใต้สังคมผู้สูงวัยของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ

ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา (1) ศึกษาสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไทย และ (3) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุไทย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อม และปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ

ด้านประชากรและพื้นที่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ต่างๆ สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเน้นไปยังปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน และประหยัดค่าใช้จ่ายงบประมาณ

2. รัฐบาลสามารถนำผลการวิจัยไปผสมผสานบูรณาการกับแผนงานอื่นๆ เพื่อใช้กำหนดนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุได้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ผ่านกิจกรรมและช่องทางต่างๆ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Burikun, 2009; Sribuaim, 2002) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้

ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ตรงกัน คือ เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Bromage, 1954; McClosky, 1968; Weiner, 1971) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการสื่อสารสองทาง มีเป้าหมายเพื่อทำให้การตัดสินใจได้รับการยอมรับจากประชาชน (Sribuaim, 2002; Creighton, 2005) และต้องเป็นการกระทำอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย (Verba, Nie, & Kim, 1978; Weiner, 1971)

ระดับขั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเริ่มต้นจากการไม่สนใจไปสู่การสนใจทางการเมือง และการสนใจทางการเมืองจะแบ่งเป็นลำดับขั้น 3 ระดับ (Milbrath, 1965) คือ ระดับเริ่มต้น ได้แก่ การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งการพูดคุยทางการเมือง การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงการสนับสนุนการติดต่อกับนักการเมืองระดับกลาง ได้แก่ การบริจาคเงินการร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมืองการร่วมรณรงค์ทางการเมืองการเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคระดับสูง ได้แก่ การร่วมประชุมแกนนำของพรรคการร่วมระดมทุนการเสนอตัวเป็นคู่แข่ง และการดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างไรก็ตาม การแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจะแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานการณ์ หรือในแต่ละสังคม แต่จะไม่แตกต่างกันเกินกว่าหนึ่งหรือสองลำดับขั้นเท่านั้น Raksakaew (2016) ระบุว่า การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแบ่งได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ ข้อพึงสังเกตคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมจะมีจำนวนมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด ประชาชนที่

เข้ามีส่วนร่วมก็จะมีจำนวนลดลงตามลำดับ

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง Nie and Verba (1975) จำแนกรูปแบบและกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 4 รูปแบบ คือ(1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (2) กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง (3) การติดต่อขัณฑ์ของพลเมือง และ (4) กิจกรรมที่ร่วมมือกัน กระทำร่วมกันเป็นกลุ่มหรือกลุ่มองค์กรในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม Huntington and Nelson (1982) แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ คือ (1) กิจกรรมการเลือกตั้ง (2) การวิงวอน (3) กิจกรรมองค์การ (4) การติดต่อในบางประเด็น และ (5) การใช้ความรุนแรง ส่วน Khantikul (2010) จำแนกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ได้แก่

1. รูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติ (conventional forms) แบ่งเป็น การออกเสียงเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และการติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง และ

2. รูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ (unconventional forms) แบ่งเป็น การยื่นข้อเรียกร้อง การเดินขบวน การเข้าประจันหน้ากัน การละเมิดกฎหมายของสังคม การใช้ความรุนแรงทางการเมือง และ สงครามแบบกองโจรและการปฏิวัติรัฐประหาร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งเป็น 4 ประเภท (Milbrath & Goel, 1997) คือ

1. สิ่งเร้าทางการเมือง (political stimulate) บุคคลจะต้องค่อยๆ ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมก่อน จึงเกิดการกระทำทางการเมือง เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับข่าวสารข้อมูล หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมือง ผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านและในหลายประเทศ พบว่า (1) บุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากจะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่ลึกมากขึ้น (2) บุคคลที่เข้าร่วมพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง มีแนวโน้ม

ว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุย (3) ขนชั้นสูงหรือการศึกษาสูง มักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมาก และ (4) บุคคลยิ่งพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครใดๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่า

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) แยกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะคิด ความเชื่อ ลักษณะทางบุคลิกภาพ การสืบลักษณะนิสัยมาจากบิดามารดา และความต้องการในเชิงจิตวิทยา ข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงานพบว่า บุคคลที่มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น ได้แก่(1) บุคคลที่มีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมือง (2) บุคคลที่รู้จักในความสามารถของตน (3) บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง มีระดับการศึกษาสูง(4) บุคคลที่มีความผูกพันหรือพึงพอใจในพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมือง (5) บุคคลที่มีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง และ (6) บุคคลที่ชอบออกสังคม

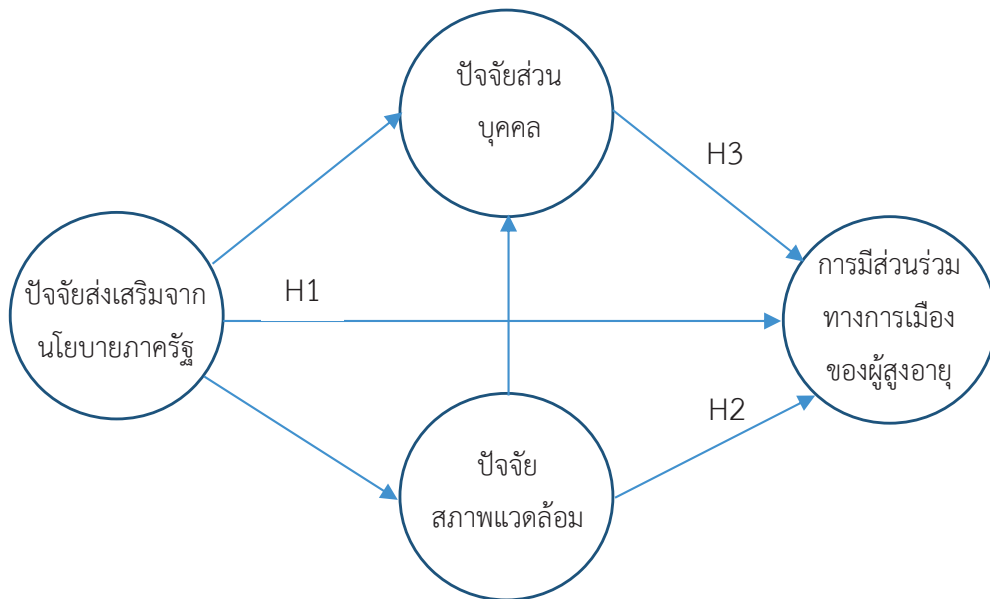
3. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (political setting) ประกอบด้วย (1) กฎกติกาทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ฯลฯ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อแนวโน้มของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (2) สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะระบบพรรคการเมือง งานวิจัยหลายฉบับ พบว่า ยิ่งพรรคการเมืองมีการแข่งขันกันมาก อัตราของการมีส่วนร่วมก็จะยิ่งสูงขึ้น (3) การรณรงค์หาเสียง ทั้ง 3 ส่วนนี้ ล้วนมีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ชัดเจน

4. ตำแหน่งทางสังคม (social position) ได้แก่ การศึกษา รายได้ อาชีพ ถิ่นอาศัย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ฯลฯ เป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งทางสังคมไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่จะเป็นตัวแปรที่สนับสนุน

ตัวแปรทางด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ จากการวิจัยหลายฉบับ พบว่า บุคคลที่มีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก ได้แก่ (1) บุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคม (2) บุคคลในชนชั้น (3) บุคคลที่มีการศึกษา

สูง (4) บุคคลที่มีฐานะดี (5) บุคคลที่เป็นชาวเมือง (6) บุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การ และ (7) บุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ เป็นเวลานาน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม

สมมุติฐานของการวิจัย

H1 คือ สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยการส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และส่งผลทางอ้อม โดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม

H2 คือ สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ

ส่งผลทางอ้อมโดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคล

H3 คือ สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคล มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (prediction correlation research design) ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ผู้วิจัยใช้แนวทางของ Comrey and Lee (1992) กำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 600 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นตัวแทนในการวิจัย

2. สุ่มเลือกอำเภอ โดย (1) กรุงเทพมหานคร ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก จำนวน 2 เขต คือ เขตทวีวัฒนา กับเขตตลิ่งชัน เขตละ 50 ตัวอย่าง (2) จังหวัดปริมณฑล ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกอำเภอเมือง 1 อำเภอ และเลือกแบบตามความสะดวก อีก 1 อำเภอ อำเภอละ 50 ตัวอย่าง

3. สุ่มเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยวิธีแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.2 มีอายุระหว่าง 60-62 ปี ร้อยละ 36.8 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 44.3 ด้านสภาวะการมีงานทำ ร้อยละ 39.2 ไม่ได้ทำงาน (ช่วงอายุ 69 ปีขึ้นไป และ 63-65 ปี ในระดับที่ใกล้เคียงกัน) และร้อยละ 22.0 ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ช่วงอายุ 60-62 ปี มากที่สุด) แหล่งรายได้ที่สำคัญ มาจากบุตรหลาน ร้อยละ 67.7 จากการทำงาน ร้อยละ 52.7 เมื่ออายุมากขึ้นรายได้จากการทำงานจะลดลง รวมทั้งรายได้ที่ได้รับจากบุตรหลานก็ลดลงด้วยเช่นกันเมื่อสอบถามเรื่องความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน กลุ่มอายุ 60-62 ปี ระบุว่า มีรายได้เพียงพอในระดับปานกลางและถึงขั้นมีเงินเก็บร้อยละ 61.7 ส่วนกลุ่มที่ระบุว่ารายได้ไม่เพียงพอมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 63-65 ปี ด้านสมาชิกในครอบครัว

ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกันประมาณ 3-4 คน ร้อยละ 62.7 ด้านการรับข่าวสารทางการเมือง ส่วนใหญ่รับข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 92.3 รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 47.3 และวิทยุ ร้อยละ 41.7

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละตัวแปร ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71, SD = .680$) ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต้น ($\bar{X} = 3.09, SD = .647$) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากที่สุด คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (POS) ($\bar{X} = 3.69, SD = .517$) รองมาคือปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (GOV) ($\bar{X} = 3.55, SD = .497$) และปัจจัยสภาพแวดล้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ENV) ($\bar{X} = 3.50, SD = .504$)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทาง

ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าของแต่ละเส้นทางย่อยและเส้นทางหลัก 6 เส้นทาง ผลการคำนวณ สรุปไว้ในภาพ 2 และตาราง 1 ดังนี้

เส้นทางที่ 1 ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ (GOV) --> ปัจจัยส่วนบุคคล (POS)

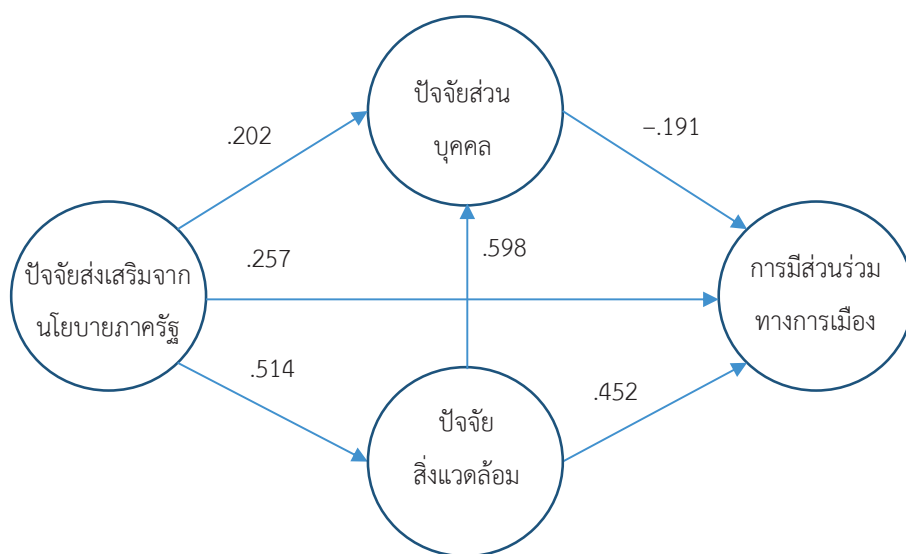
เส้นทางที่ 2 ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ (GOV) --> การมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR)

เส้นทางที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ (GOV) --> ปัจจัยสภาพแวดล้อม (ENV)

เส้นทางที่ 4 ปัจจัยส่วนบุคคล (POS) --> การมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR)

เส้นทางที่ 5 ปัจจัยสภาพแวดล้อม (ENV) --> ปัจจัยส่วนบุคคล (POS)

เส้นทางที่ 6 ปัจจัยสภาพแวดล้อม (ENV) --> การมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR)

ภาพ 2 Path diagram

ตาราง 1

สรุปผลการวิเคราะห์ Path Analysis

ตัวแปรเหตุ	GOV			ENV			POS		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ENV	0.514	-	0.514	-	-	-	-	-	-
POS	0.202	0.307	0.509	0.598	-	0.598	-	-	-
PAR	0.257	0.135	0.392	0.452	-0.114	0.338	-0.191	-	-0.191

หมายเหตุ: DE: Direct Effect, IE: Indirect Effect, TE: Total Effect

จากตาราง 1 พบว่า

1. ปัจจัยการส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐ (GOV) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.257 และอิทธิพลทางอ้อม (IE) โดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคล (POS) และปัจจัยสภาพแวดล้อม (ENV) มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.135 และมีอิทธิพลรวม (TE) เท่ากับ 0.392

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม (ENV) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR) มีขนาด

อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.452 มีอิทธิพลทางอ้อม (IE) โดยผ่านปัจจัยส่วนบุคคลเท่ากับ -0.114 และมีอิทธิพลรวม (IE) เท่ากับ 0.338

3. ปัจจัยส่วนบุคคล (POS) มีอิทธิพลทางตรง (DE) ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (PAR) มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ -0.191 ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม (IE) และมีอิทธิพลรวม (TE) เท่ากับ -0.191

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปประเด็น อภิปรายผลการวิจัย ตามปัจจัยที่ศึกษา 4 ประการ ดังนี้

1. ปัจจัยส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐตัวแปรที่อธิบายได้ดีที่สุด คือ (1) ผู้สูงอายุรับทราบได้ว่า ตนเองได้รับการคุ้มครองส่งเสริมและสนับสนุนตามกฎหมาย เช่น การบริการทางสาธารณสุข การศาสนา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับเบี้ยยังชีพ ฯลฯ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง (2) ภาครัฐให้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุน้อยเกินไป ควรมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำให้ผู้สูงอายุได้รับทราบสิทธิและขั้นตอนต่างๆ มากขึ้นและ (3) หน่วยงานในท้องถิ่น/ชุมชน มีการประชาสัมพันธ์น้อย ควรประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งให้ผู้สูงอายุได้ทราบถึงการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในช่วงก่อนที่จะมีกิจกรรมทางการเมือง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรให้เรื่อง “การให้คำแนะนำแก่ผู้สูงอายุและการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่แก่ผู้สูงอายุก่อนมีกิจกรรมทางการเมือง” มีความสำคัญลำดับต้น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ควรให้คำแนะนำการติดต่อประสานงานทางการเมืองแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย เมื่อพิจารณาในประเด็นนี้ เห็นได้ว่าการสนับสนุนและการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาของภาครัฐต่อผู้สูงอายุยังมีน้อยเกินไป ไม่สามารถส่งเสริมการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้เท่าที่ควร ทั้งที่ได้ระบุไว้แล้ว เช่น Organic Law on Election of Members of the House of Representatives and Selection of Members of the Senate of B.E. 2550 (2007) ตามมาตรา 68 เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือ Organic Law on Referendum of B.E. 2552 (2009) หมวดการลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนในมาตรา 29 ระบุว่า เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิให้แก่คนพิการ หรือ

ทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการลงคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย จัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนออกเสียงของคนพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ เพราะจากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเพิ่มเติมว่า แม้ว่าจะมีการจัดตั้งหน่วยเลือกตั้งขึ้นในชุมชนจริง แต่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหานี้อาจได้รับการแก้ไขในครั้งต่อไป เพราะการเลือกตั้งครั้งล่าสุดมีตั้งแต่ พ.ศ. 2554 การคมนาคมต่างๆ อาจดีขึ้น เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ให้บริการอาจมีความรู้ความเข้าใจในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุมากขึ้น รวมทั้งระบบเทคโนโลยีการสื่อสารมีความก้าวหน้า จะช่วยให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังผู้สูงอายุได้ตรงตามเป้าประสงค์ของภาครัฐ สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rattanasanwong (2016) ศึกษาเรื่อง “Factors Affecting to Democratic People Participation” พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารทางการเมืองส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ตัวแปรที่อธิบายได้ดีที่สุดอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจและความสะดวกกล่าวคือ รายได้ในครัวเรือนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้ามีรายได้น้อยก็尽量不要ออกไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำความยากจนของประชาชนมีผลกระทบโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความสะดวกในการเดินทางมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น การชุมนุมประท้วงของประชาชนและกลุ่มการเมืองต่างๆ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และเสถียรภาพของรัฐบาล ตัวแปรด้านครอบครัว/ชุมชน/สังคม มีผลต่อ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุน้อยที่สุด สอดคล้องกับ Boarini and Díaz (2015) ศึกษาเรื่อง “Cast a Ballot or Protest in the Street-Did Our Grandparents do More of Both?: An Age-Period-Cohort Analysis in Political Participation” ที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวิกฤตการณ์ทางการเงินปี ค.ศ. 2007-2009 มีผลกระทบให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลง เช่นเดียวกับ Raphael (2015) ศึกษาเรื่อง “How Older People Will Vote in the 2015 General Election: A Review of Existing Polling Evidence” พบว่า ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะออกเสียงลงคะแนนและจัดลำดับความสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคนเข้าเมือง ระบบดูแลสุขภาพแห่งชาติ และด้านเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นถึงการใส่ใจในเรื่องเศรษฐกิจและสุขภาพมากขึ้น

3. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ตัวแปรที่อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลได้ดีที่สุด อยู่ในกลุ่มความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ได้แก่ ประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อยที่สุด คือ การไปเลือกตั้งและนายกรัฐมนตรีก่อมาจากการเลือกตั้งในระบบพรรคการเมือง รองมาคือ อยู่ในกลุ่มทัศนคติทางการเมือง โดยผู้สูงอายุระบุว่า ปัจจุบันคนไทยยังมีค่านิยมเคารพนักถือคนที่มีเงิน มีฐานะชนชั้นสูงทางสังคม ตำแหน่ง หน้าที่การงานระดับสูงเช่นเดิมอย่างที่เคยเป็นมา การเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองต่างๆ ย่อมมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายนั้นๆ เสมอ การแสดงออกซึ่งความไม่เป็นธรรม หรือการมี 2 มาตรฐานในสังคมไทย ก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนออกมาเสมอด้วย นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้สูงอายุให้คะแนนข้อ “ประชาชนสามารถควบคุมนักการเมืองได้โดยผ่านการเลือกตั้ง” อยู่ในลำดับสุดท้ายของปัจจัยฯ สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าผู้สูงอายุจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับ

ประชาธิปไตยในระดับสูง แต่ก็มีสมาธิสนใจในสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมด้วยเช่นกัน จากข้อมูลที่ได้รับในการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดและทัศนคติทางการเมืองของผู้สูงอายุ และเรื่องของคุณภาพก่อนข้างมีอิทธิพลมากต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ว่าจะมีทัศนคติที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากเพียงใด หากสุขภาพไม่เอื้ออำนวย หรือขาดการอำนวยความสะดวกในการเดินทางแล้ว ก็ไม่สามารถจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ตามที่ต้องการ เมื่อพิจารณาพร้อมกับค่าอิทธิพลในโมเดลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลทางลบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุเล็กน้อย (-0.191) จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่า (1) ระดับความรู้ทางการเมืองสามารถอธิบายการแปรผันของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุได้ดีที่สุด (2) อายุส่งผลต่อค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ กล่าวคือ เมื่อผู้สูงอายุมีอายุมากขึ้น ความแข็งแรงของสุขภาพก็ลดลง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองลดลง ซึ่งมีความแตกต่างจากการวิจัยของ Rattanasanwong (2016) ศึกษาเรื่อง “Factors Affecting to Democratic People Participation” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ใช้กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต้น ตัวแปรที่อธิบายได้ดีที่สุด คือ ความต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตัวเอง มีการสนทนาพูดคุยทางการเมือง การรับข้อมูลข่าวสาร และแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงนั้น มีค่า

เฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ตัวแปรที่สะท้อนได้ดีที่สุด คือ ร่วมการเดินขบวน/ประท้วงทางการเมือง และยังพบความเห็นของผู้สูงอายุตรงกันว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นหน้าที่หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นพื้นฐานที่สุดที่ประชาชนต้องทำ ซึ่งเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุนั้น เป็นกิจกรรมที่อยู่ในระดับต้นทั้งหมด สิ่งที่สะท้อนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต้น คือ การสนทนาพูดคุยทางการเมือง การรับข้อมูลข่าวสาร และแสดงความสนใจกิจกรรมทางการเมือง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง เช่น การติดต่อกับนักการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การบริจาคเงินให้กับกลุ่ม/องค์กรเพื่อเดินขบวน/ประท้วงทางการเมือง และกิจกรรมอื่นๆ นั้น ผู้สูงอายุทุกท่านไม่เคยร่วมกิจกรรมเลย สอดคล้องกับ Rattanasanwong (2016) ศึกษาเรื่อง “Factors Affecting to Democratic People Participation” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง แตกต่างจากงานวิจัยของ Khantikul (2010) ศึกษาเรื่อง “A Political Participation Model of the People in Dusit District, Bangkok” ซึ่งระบุว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ ในงานวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ สอดคล้องกับการวิจัยของ Melo and Stockemer (2014) ศึกษาเรื่อง “Age and Political Participation in Germany, France and the UK: A Comparative Analysis” พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความเข้มข้นในกลุ่มของผู้สูงอายุ (การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียง) ในขณะที่กลุ่มอายุอื่นๆ หรือเยาวชน ส่วนใหญ่จะมี

ส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการร้องเรียนและการประท้วง ซึ่งอาจเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับแนวคิดของ Srimahawaro (2011) ที่ศึกษาเรื่อง “Thai Politics, Systems or People: Cultural Development and Political Participation of the People” เป็นการทำตามกฎหมายมากกว่าจิตสำนึก เช่นเดียวกับ Khantikul (2010) ที่พบว่าประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใดๆ เลยหากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง โดยอาศัยสื่อทางโทรทัศน์ และโซเชียลมีเดีย เนื่องจาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด รับข่าวสารทางการเมืองผ่านโทรทัศน์ และมีแนวโน้มรับข่าวสารผ่านทางโซเชียลมีเดีย เช่น ไลน์ มากขึ้นกว่าเดิม จึงควรใช้เทคโนโลยีการสื่อสารให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

2. ประเทศไทย ก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงวัยแล้ว ดังนั้น ภาครัฐ ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารใหม่ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น เปิดช่องทางให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่างๆ หรือมีการให้ผู้สูงอายุได้ลงคะแนนในกิจกรรมที่ตนเกี่ยวข้อง แล้วส่งข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลภาครัฐโดยตรง ผ่านทางระบบออนไลน์ที่ไม่แสดงตัวตน (แต่สามารถระบุที่มาได้) เพื่อนำไปจัดทำนโยบายต่างๆ ให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมากขึ้น เกิดความสะดวกต่อผู้สูงอายุ และบุคคลในครอบครัว รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งในระดับครัวเรือนและในระดับประเทศได้มากขึ้น

References

- Boarini, R., & Díaz, M. (2015). Cast a ballot or protest in the street-did our grandparents do more of both?: An age-period-cohort analysis in political participation. *Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)*, 2(4-5), 7-43.
- Bromage, A. W. (1954). *Introduction to municipal government and administration*. Appleton-Century.
- Burikun, T. (2009). *Political participation for Thai citizens in a democratic system from the first constitution to the constitution of B.E. 2550*. King Prajadhipok's Institute. [In Thai]
- Comrey, A., & Lee, H. (1992). *A first course in factor analysis*. Erlbaum.
- Constitution of the Kingdom of Thailand (Interim), B.E. 2557. (2014). *Royal Thai Government Gazette*, 131(55 A), 3-8.
- Creighton, J. L. (2005). *The public participation handbook: Making better decisions through citizen involvement*. Jossey-Bass.
- Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1982). *No easy choice: Political participation in developing countries*. Harvard University Press.
- Khantikul, P. (2010). *A political participation model of the people in Dusit district, Bangkok*. The Institute of Research and Development, Suan Sunandha Rajabhat University. [In Thai]
- McClosky, H. (1968). *Political participation, international encyclopedia of the social science*. The Free Press.
- Melo, D., & Stockemer, D. (2014). Age and political participation in Germany, France and the UK: A comparative analysis. *Comparative European Politics*, 12(1), 33-53.
- Milbrath, L. (1965). *Political participation: How and why do people get involved in politics?*. Rand McNally.
- Milbrath, L., & Goel, M. (1997). *Political participation: How and why do people get involved in politics?*. Rand McNally.
- Ministry of Social Development and Human Security. (2010). *National Plan for the Elderly, Vol. 1 (B.E. 2545-2564), Revised Edition, No. 1, B. E. 2552*. Author. [In Thai]
- National Reform Steering Assembly. (2017). *Thai constitution*. Author. [In Thai]
- National Statistical Office. (2014). *2014 Survey of the elderly population in Thailand*. Author. [In Thai]
- Nie, N. H., & Verba, S. (1975). Political participation. In F. I. Grunstiien & W. P. Nelson (Eds.), *Handbook political science: Non-government politic* (pp. 9-12). Addison Wesley.

- Organic Law on Election of Members of the House of Representatives and Selection of Members of the Senate of B.E. 2550. (2007). *Royal Thai Government Gazette*, 124(64 A), 69-121. [In Thai]
- Organic Law on Referendum of B.E. 2552. (2009). *Royal Thai Government Gazette*, 126(98 A), 1-17. [In Thai]
- Raksakaew, R. (2016). *Public participation*. Retrieved from <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน> [In Thai]
- Raphael, M. (2015). How older people will vote in the 2015 general election: A review of existing polling evidence. *Quality in Ageing and Older Adults*, 16(1), 65-68.
- Rattanasanwong, K. (2016). *Factors affecting to democratic people participation*. Sripatum University. [In Thai]
- Secretariat of the House of Representatives. (2011). *Political participation of citizens*. Author. [In Thai]
- Sribuaiam, K. (2002). *Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540: Problems, obstacles, and solutions*. King Prajadhipok's Institute. [In Thai]
- Srimahawaro, W. (2011). *Thai politics, systems or people: Cultural development and political participation of the people*. Retrieved from http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การเมืองไทยระบบหรือคน_%3A_การพัฒนาวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน [In Thai]
- Verba, S., Nie, N. H., & Kim, J. (1978). *Participation and political equality: A seven nation comparison*. University of Chicago Press.
- Weiner, M. (1971). *Political participation: Crisis of an sequences in political development*. Princeton University Press.